

COMPARTIM UN FUTUR

Itinerari botànic del parc de Can Mercader

Ajuntament de
Cornellà de Llobregat

AMB Parcs

www.amb.cat/parcs

Crèdits

© Àrea Metropolitana de Barcelona

Edició i coordinació

Àrea Metropolitana de Barcelona

Amb la col·laboració de

Ajuntament de Cornellà de Llobregat

Coordinació editorial

Aida Girona

Continguts

Centre Mediambiental l'Arrel

Disseny gràfic i compaginació

Trimatge

Fotografies

Ferran Aguilar

Banc imatges AMB

Centre Mediambiental l'Arrel

Fotografia de la portada: Josep Cano

Revisió de textos

Sira Ponsa Cervera

Impressió

Vanguard Gràfic, SA

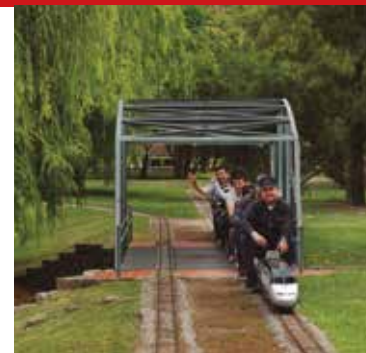
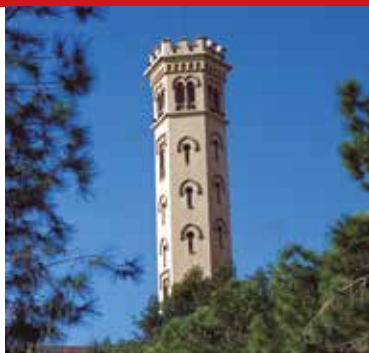
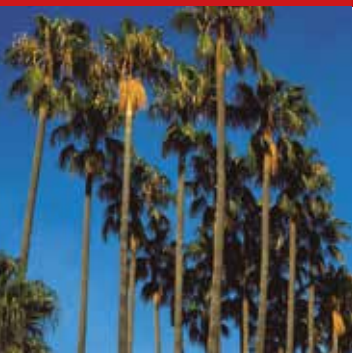
Dipòsit legal: B 12867-2015

El parc de Can Mercader presenta uns valors botànics, històrics i patrimonials que el fan singular dins de la Xarxa de Parcs Metropolitans gestionada per l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

El llac i els jardins amb glorietses i miradors ocupen l'espai d'antigues feixes de conreu, i a la part central del parc s'ha mantingut l'estructura de terrasses i jardins que inclou dues peces emblemàtiques: el Palau Mercader i la plataneda.

L'itinerari botànic que teniu a les mans, elaborat per l'Àrea Metropolitana de Barcelona en col·laboració amb l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat, és una eina que us ajudarà a la descoberta del parc i a conèixer i entendre la diversitat d'espècies vegetals de gran valor botànic i patrimonial que hi habiten, algunes de les quals han estat catalogades per l'Ajuntament de Cornellà com a arbres d'interès local: els plàtans, les washingtonies i l'acàcia de tres punxes. L'itinerari conté 25 fitxes explicatives de les espècies més destacades del parc, on s'hi pot trobar la descripció, l'origen, l'ús i la singularitat.

A partir d'aquest itinerari botànic també us convidem a descobrir l'entorn metropolità, que conforma un espai ric, complex i dinàmic que ofereix una gran quantitat d'activitats d'aprenentatge i lleure en una varietat de paisatges i ecosistemes naturals: dels rius Llobregat i Besòs a les serres de Garraf, Collserola i Marina, passant pels parcs urbans i les platges. Tot un món per descobrir.

El parc de Can Mercader

Al nord-est del municipi de Cornellà de Llobregat, situat sobre terrenys deltaics del marge esquerre del Llobregat i al peu del desnivell que separa el barri de Sant Ildefons del barri d'Almeda, el parc de Can Mercader apareix com la gran zona verda de la ciutat.

El parc té el seu origen en una hisenda agrícola, corresponent a la masia anomenada Mas Oriol de l'Empedrat, de la qual hi ha notícies des de finals de l'edat mitjana (segle XV).

L'any 1748 la família Sadurní va comprar el mas Oriol i les 48 hectàrees que formaven l'explotació. Pocs anys després, el 1764, es va celebrar el matrimoni entre Maria Sadurní i Cànoves i Felip de Mercader i Saleta. Uns anys més tard, es van realitzar importants reformes a la masia, que testimonien el seu primer ús conegut com a torre d'esbarjo.

A la mort de Maria Sadurní, la finca va quedar incorporada al patrimoni Mercader, una família burgesa de Barcelona. El seu fill, Josep Ignasi de Mercader, va fixar-hi la seva residència a partir de 1814 i va fer construir els primers jardins, coincidint amb l'obtenció del permís per explotar la mina d'aigua i la inauguració del canal de la Infanta el 1819.

Al segle següent, un besnét de Maria Sadurní i Felip de Mercader, Joaquim de Mercader i Belloch (1824-1904), segon comte de Bell-lloc, va fer enderrocar la masia per construir el palau que encara es conserva avui, que es convertiria primer en residència d'esbarjo i, finalment, a les acaballes del segle XIX, en la residència familiar i el seu museu particular. D'aquesta època daten la torre de la Miranda, l'edifici dels masovers, la caseta de màquines i altres dependències avui desaparegudes. El seu hereu, Arnaldo de Mercader i Zufia (1852-1932),

s'hi va instal·lar el 1905 amb la seva esposa, Paolina Pozzali Crotti, a qui va instituir hereva universal a la seva mort el 1932.

Durant la Guerra Civil Espanyola, la Generalitat de Catalunya va decomissar part de les peces i hi va instal·lar una de les seus de l'Escola Superior d'Agricultura.

Els béns del comte de Bell-lloc van ser traspassats a la fundació Belloch-Pozzali, adscrita al bisbat de Barcelona, que tenia com a objectius l'educació religiosa per a alumnes desfavorits. Amb aquest fi, el 1961 es van començar les obres de l'edifici més nou, al costat del palau, que va quedar inconclús fins que anys més tard l'ajuntament democràtic el va acabar i el va convertir en dependències municipals.

A partir dels anys seixanta, l'intent de requalificació dels terrenys per construir pisos a l'interior de la finca va ser el detonant de la reivindicació veïnal per fer de Can Mercader una zona verda. Finalment, la impossibilitat de tirar endavant la requalificació va concloure amb la venda de la finca a la *Comisión de Urbanismo de Barcelona* el 1972. Dos anys més tard, aquesta la va cedir a l'Ajuntament de Cornellà i va començar un llarg i lent procés per convertir-la en parc i museu públics.

Entre 1984 i 1985, es va redactar el projecte de restauració del parc i les obres es van iniciar a finals de 1986. L'onze de setembre de 1989, es van obrir les portes del parc de Can Mercader, el primer parc públic de Cornellà. Al cap de sis anys, es va inaugurar el Museu Palau Mercader després de diverses fases de rehabilitació, que es van allargar fins el 2004, amb el condicionament de la segona planta, on, deu anys més tard, s'hi va instal·lar el Museu de les Matemàtiques.

L'itinerari botànic

El parc de Can Mercader és un indret extraordinari per desenvolupar activitats com ara passejar, jugar, fer esport, gaudir de la natura, participar en activitats culturals... A més, disposa d'un important patrimoni cultural i arquitectònic, del qual en destaca el Palau Mercader.

Per tal de descobrir el parc d'una manera diferent, hem elaborat aquest itinerari botànic que permet conèixer una part de la gran diversitat botànica que acull el parc, un patrimoni de gran valor i de vegades desconegut.

L'itinerari és circular i recorre la major part del parc per conèixer en detall 25 espècies vegetals, algunes de les quals estan protegides i catalogades com a arbres d'interès local.

La durada mitjana de l'itinerari és d'uns 90 minuts aproximadament. El recorregut és practicable i adreçat a tots els públics, tot i que no s'ajusta a tots els requeriments d'accessibilitat atesa l'estructura i el relleu original del mateix parc.

Aquest dossier de l'itinerari botànic conté 25 fitxes tècniques de les espècies seleccionades amb la informació botànica, origen, hàbitat, usos i singularitat. També hi ha un plànol del parc amb la situació dels exemplars, les coordenades GPS per poder-los localitzar i un glossari de termes botànics relacionats.

Els 25 exemplars vegetals que formen part de l'itinerari botànic estan identificats mitjançant un cartell que proporciona informació concreta de cada espècie i del seu ordre dintre del recorregut.

A més de l'itinerari botànic, el parc disposa d'altres materials divulgatius i educatius, els quals es poden descarregar als webs de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat (www.amb.cat/parcs i www.cornella.cat).

Informació pràctica per realitzar l'activitat

Al parc hi trobareu tots els equipaments necessaris per gaudir d'una bona jornada: zones de jocs infantils i esportius, fonts d'aigua potable, lavabos públics i servei de bar.

A l'interior del parc també trobareu el Museu Palau Mercader que, des de 2014, acull el Museu de les Matemàtiques a la segona planta.

També existeixen diferents edificis i dependències municipals. En destaquen la piscina del Complex Aquàtic Can Mercader, un rocòdrom i un circuit per a cotxes de radiocontrol.

A més, els caps de setmana funciona un circuit de trens en miniatura que circulen per diferents trams del parc.

Hi ha més informació sobre el parc i els mitjans de transport per arribar-hi al web de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (www.amb.cat/parcs).

Recordeu de cuidar el parc com si fos casa vostra.

Descripció de l'itinerari

L'itinerari botànic del parc de Can Mercader comença i acaba al passeig dels plàtans. Ens situem a la zona més propera a la carretera de l'Hospitalet i ens dirigim per l'esplanada del trenet en direcció est fins a trobar una **figuera (1)** situada a prop de la tanca exterior del parc.

Avancem fins a creuar les vies del trenet i trobem a mà esquerra una **morera blanca (2)** i a la nostra dreta un **desmai (3)**. Refem el camí i tornem a travessar les vies. Ara caminem paral·lels a la carretera de l'Hospitalet, on trobem un grup de **tipuanes (4)**.

Girem a l'esquerra i veiem un **om de Sibèria (5)** envoltat per les vies del trenet. Una vegada travessades les vies ens aturarem en un **roure de fulla gran (6)**, i uns quants metres a la dreta apareix una **alzina (7)**. Anem en direcció al Palau de Can Mercader, i enfront de l'edifici municipal de Polítiques d'Ocupació i del rocòdrom observem un **pebrer bord (8)**, els fruits del qual desprenen una aroma similar a la del pebre.

Ens trobem a tocar del Palau, i a la dreta podem admirar diferents exemplars de **palmera excelsa (9)**, els quals no hem de confondre amb el margalló. Aprofitem per observar el Palau, el qual acull a l'interior el Museu Palau Mercader i el Museu de les Matemàtiques.

Pugem per la rampa situada a ponent del Palau i una vegada arribats a dalt trobem a l'esquerra un exemplar de **taronger agre (10)**, el qual destaca durant la tardor i l'hivern pels seus fruits. Continuem per la part posterior del Palau, on trobem una mostra del que va ser l'antic jardí. Aquí veiem un magnífic exemplar de **magnòlia (11)** i una **cica (12)**.

Si avancem uns quants metres pel camí, a la part posterior de l'edifici municipal de Polítiques d'Ocupació destaca la presència d'una gran **palmera de Canàries (13)**.

Remuntem el camí amunt en direcció al barri de Sant Ildefons. A l'anomenada plaça de la Mina trobem una bassa oval i un grup de grans **plàtans (14)** centenaris, arbres declarats d'interès local i coneguts com els Gegants del Parc. Els plàtans de Can Mercader van ser plantats l'any 1866 i són un dels elements vegetals més emblemàtics del parc.

Avancem uns metres i trobem una porteta a la paret de pedra. Es tracta de la mina, que porta aigua subterrània des de la serra de Collserola i que serveix per mantenir diferents llacs i estanyols del parc.

Caminem en direcció nord, cap a la piscina, on trobem un gran grup de **washingtònies (15)**. Declarades com a plantes d'interès local, són conegudes com les Palmeres i i destaquen en el paisatge amb les seves altes i esveltes siluetes.

Ens trobem a la zona nord del parc i ens acostem a l'accés que ens porta al barri de Sant Ildefons i la torre de la Miranda. Abans d'arribar-hi ens aturem davant d'una gran **acàcia de tres punxes (16)**, anomenada l'Acàcia Vella de Can Mercader i declarada com a arbre d'interès local. Uns metres més enllà trobem un gran exemplar de **margalló (17)**.

Continuem avançant seguint el perímetre del parc. Davant nostre apareix un exemplar de **tell argentat (18)**, fàcilment recognoscible durant la floració per la presència de la popular til·la. Més endavant observem el següent arbre del recorregut, el **pi pinyer (19)**.

Anem en direcció a l'accés oest del parc i en arribar descendim paral·lelament a l'avinguda de Can Mercader. A prop del llac, trobem una **xicranda (20)**, sempre espectacular durant la floració.

Situats a la zona sud del llac, trobem una alineació de diferents tipus de cedres. Ens aturarem a observar un **cedre de l'Atlas (21)** i un **cedre de l'Himàlaia (22)**. La seva proximitat ens ajuda a comparar-los.

Anem en direcció a l'estació del trenet. Abans d'arribar-hi trobem uns **xiprers (23)**, arbres d'un gran simbolisme. Refem el camí i creuem les vies en el punt on es guarden les locomotores i els vagons. Resseguim el camí que ens porta vers l'accés sud del parc, situat a la cruïlla de l'avinguda de Can Mercader i la carretera de l'Hospitalet. En aquest punt podem observar una **casuarina (24)**.

Ens acostem al final del recorregut, i abans d'arribar al passeig dels plàtans veurem uns exemplars de **servera (25)**, arbre que tradicionalment era present a la majoria de masies. Aquí finalitzem l'itinerari botànic.

Serveis del parc

--- Recorregut itinerari

● Espècies

Relació d'espècies de l'itinerari botànic

1. Figuera
2. Morera blanca
3. Desmai
4. Tipuana
5. Om de Sibèria
6. Roure de fulla gran
7. Alzina
8. Pebrer bord
9. Palmera excelsa
10. Taronger
11. Magnòlia
12. Cica
13. Palmera de Canàries
14. Plàtan
15. Washingtonia
16. Acàcia de tres punxes
17. Margalló
18. Tell argentat
19. Pi pinyer
20. Xicranda
21. Cedre de l'Atlas
22. Cedre de l'Himàlaia
23. Xiprer
24. Casuarina
25. Servera

Índex d'espècies

Figuera
pàg. 14

Morera blanca
pàg. 15

Desmai
pàg. 16

Tipuana
pàg. 17

Om de Sibèria
pàg. 18

Roure de fulla gran
pàg. 19

Alzina
pàg. 20

Pebrer bord
pàg. 21

Palmera excelsa
pàg. 22

Taronger
pàg. 23

Magnòlia
pàg. 24

Cica
pàg. 25

Palmera de Canàries
pàg. 26

Plàtan
pàg. 27

Washingtonia
pàg. 28

Acàcia de tres punxes
pàg. 29

Margalló
pàg. 30

Tell argentat
pàg. 31

Pi pinyer
pàg. 32

Xicranda
pàg. 33

Cedre de l'Atlas
pàg. 34

Cedre de l'Himàlaia
pàg. 35

Xiprer
pàg. 36

Casuarina
pàg. 37

Servera
pàg. 38

Llegenda

Valor botànic

Arbre d'interès local

Durada de la fulla

Perenne

Caduca

Semiperenne

Forma de la fulla

Simple

Composta

Acicular

Cordada

Costapalmada

El·líptica

Pinnatisecta

Esquamiforme

Asimètrica

Lanceolada

Obovada

Lobulada

Oblonga

Palmada

Palmatisecta

Pinnada

Oblongo-lanceolada

Ovalada

Tipus d'arbre

Autòcton

Exòtic

Exòtic naturalitzat

1

Figuera

Ficus carica

Família: moràcies

Castellà: higuera Anglès: common fig

Descripció: arbre dioic en les varietats conreades, de 5 a 10 m d'alçària, amb escorça llisa, grisenca i de capçada ampla. Té les fulles palmatipartides dividides en lòbuls (de 3 a 7) grans i de punta arrodonida, amb el pecíol llarg i gruixut. Els brots i les fulles contenen un làtex blanquinós que serveix per a la defensa contra microorganismes i herbívors. Floreix del febrer a l'abril amb flors unisexuals reunides en gran nombre dins un receptacle piriforme que donarà lloc a un fruit carnós (siconi) anomenat popularment *figa*, que madura durant els mesos d'agost, setembre i octubre. Alguns tipus de figueres, anomenades bíferes, fan també un fruit anomenat *figaflor* o *bacora* a finals de juny.

Origen i hàbitat: originària de l'Àsia Menor, va ser introduïda a l'àrea mediterrània fa uns 4.000 anys. És un arbre que pot viure en llocs amb poca aigua, però a la vegada és cultivat fàcilment en terrenys més humits.

Usos: constitueix uns dels cultius arboris més importants des de les primeres civilitzacions mediterrànies.

Característiques

Localització

A la part central de l'esplanada dreta del trenet, a prop de la zona de jocs infantils.

Coordenades GPS

Lat.: 41.356564 N
Long.: 2.085961 E

2

Morera blanca

Morus alba

Família: moràcies

Castellà: morera blanca Anglès: white mulberry

Descripció: arbre caducifoli que arriba a fer entre 10 i 20 m d'alçària, de vida curta i creixement ràpid, amb l'escorça de color grisós i amb capçada arrodonida. Té fulles grans, asimètriques i de forma variable, amb la vora lleugerament dentada, de color verd fosc lluent, una mica més pàl·lid pel revers, amb pecíol llarg, una mica pubescent. Flors unisexuals, de color crema o verdós, en madurar produeixen un conglomerat de petits fruits: la móra, blanca o rosada.

Origen i hàbitat: originària de la Xina, va ser introduïda a casa nostra fa molt de temps i pot trobar-se en alguna zona naturalitzada.

Usos: arbre ornamental i d'ombra, s'ha fet servir per alimentar els cucs de seda. La fusta s'usa en ebenisteria i torneria. El fruit és comestible. L'escorça i les arrels tenen propietats medicinals i de l'escorça se'n fabriquen cordes de gran resistència.

Característiques

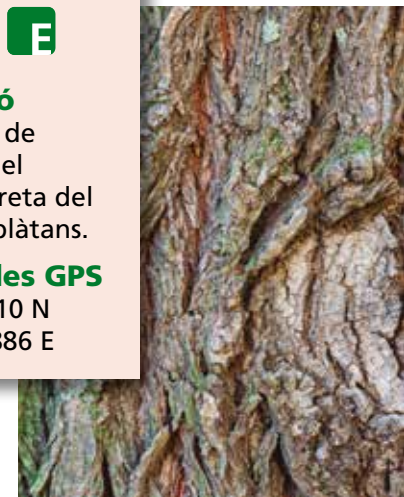

Localització

A la zona est de l'esplanada del trenet, a la dreta del passeig dels plàtans.

Coordenades GPS

Lat.: 41.356910 N
Long.: 2.085886 E

3

Desmai

Salix babylonica

Família: salicàcies

Castellà: sauce llorón Anglès: weeping willow

Descripció: arbre dioic que no acostuma a superar els 15 m. Capçada densa, de forma hemisfèrica i port pèndul. Branques no gaire gruixudes que sovint arriben a terra. El tronc és gruixut i sinuós, sovint doblegat. Fulles caduques i simples, en disposició esparsa, el limbe de les quals mesura 8-15 cm de llarg, és estretament lanceolat i molt acuminat, amb el marge finament serrat. És de color verd clar a l'anvers i verd grisenc al revers. Les flors es disposen en inflorescències laterals penjants, cilíndriques i corbades de tipus ament.

Característiques

Localització

A la part central de l'esplanada dreta del trenet.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357015 N
Long.: 2.086160 E

Origen i hàbitat: originari de l'est d'Àsia.

Usos: es cultiva com a arbre ornamental des de l'antiguitat, preferentment els peus femenins i vora l'aigua.

4

Tipuana

Tipuana tipu

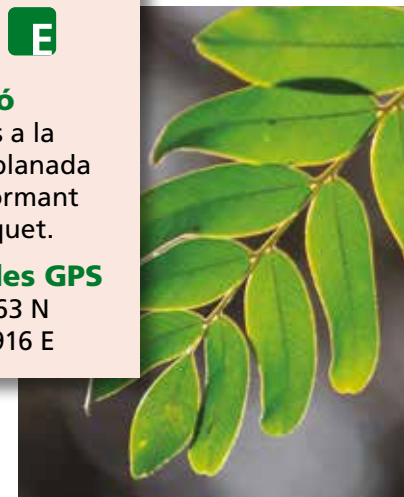
Família: lleguminoses

Castellà: tipuana Anglès: tipu tree

Descripció: arbre semipereenne que pot assolir els 20 metres d'alçària, de ràpid creixement, amb tronc de color marró i esquerdat. Les branques tenen una mida considerable i un aspecte flexible. Les fulles són grans, imparipinnades i estan compostes per folíols oblongs (entre quatre i nou), sencers, d'àpex sovint escotat i de color verd intens. Floreix a finals de primavera o inici d'estiu. Les flors són papilionades, de color groc, grans i vistoses, agrupades en inflorescències terminals que cauen de l'arbre amb molta facilitat i tenyeixen el terra de color groc. El fruit és una sàmara el·líptica de 4-7 cm de longitud i 1,5-2,5 cm d'amplada, amb ala coriàcia, al començament de color verd clar i més tard de color marró groguenc.

Origen i hàbitat: originari dels boscos subtropicals de Bolívia i del nord-oest de l'Argentina, ha estat introduïda a l'Uruguai i al Brasil.

Usos: es cultiva com a arbre ornamental a zones temperades d'Europa i dels Estats Units.

Característiques

Localització

A la part més a la dreta de l'esplanada del trenet, formant un petit bosquet.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357063 N
Long.: 2.086916 E

Om de Sibèria

Ulmus pumila

Família: ulmàcies

Castellà: olmo de Sibèria Anglès: siberian elm

Característiques

Localització

A la part central de l'esplanada dreta del trenet.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357301 N

Long.: 2.086557 E

Descripció: arbre caducifoli que pot assolir els 20 m d'alçada. Escorça rugosa de color gris o marró grisenc. Fulles de 2-7 cm, simples, de el·líptiques a el·lípticolanceolades, de base poc asimètrica, de color verd fosc brillant a l'anvers i més clares al revers i de marge serrat. La floració es produeix als mesos de febrer i març, abans que apareguin les fulles, amb flors diminutes amb estams de color violeta agrupades en glomèruls. Els fruits són sàmares circulars o obovades d'1-

1,5 cm de llarg i de color marró clar, amb l'ala verdosa i la llavor centrada.

Origen i hàbitat: originari del nord d'Àsia, entre Sibèria, Manxúria i Corea.

Usos: espècie molt plantada com a arbre ornamental gràcies a la suposada resistència a la grafiosi. Pot hibridar amb l'om (*Ulmus minor*).

Roure de fulla gran

Quercus petraea

Família: fagàcies

Castellà: roble albar Anglès: sessile oak

Descripció: arbre caducifoli de fins a 35 m d'alçada amb capçada ampla i regular. Fulles obovades, amb 5-8 parells de lòbuls, verd fosc a l'anvers i més pàl·lides al revers, glabres, amb el peciol relativament llarg, de fins a 2,5 cm. Monoic, les flors masculines s'agrupen en aments pènduls, mentre que les femenines són solitàries i axil·lars. Gla subsèssil, amb peduncle més curt que el peciol de la fulla corresponent, cúpula amb escames imbricades i més o menys aplicades.

Origen i hàbitat: s'estén des de l'oest d'Àsia fins al sud-oest d'Europa. A la península Ibèrica el trobem per tota la zona nord fins al Sistema Central. A Catalunya viu als Pirineus, les muntanyes del Prelitoral central i a la serra de Prades, on té el límit sud. Forma boscos purs a les contrades montanes plujoses, o es barreja amb altres arbres caducifolis.

Usos: espècie molt preuada en fusteria i ebenisteria.

Característiques

Localització

A la part central de l'esplanada dreta del trenet.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357458 N

Long.: 2.086391 E

7

Alzina

Quercus ilex

Família: fagàcies

Castellà: encina Anglès: holm tree

Descripció: arbre monoic, perennifoli, pot arribar a 27 m d'alçària, amb l'escorça dura, gruixuda, grisosa, amb esclatxes poc profundes de color bru negrós. Fulles simples, alternes, oblongolanceolades, arrodonides a la base. Tenen un marge serrat o dentat espinós quan són joves i passen posteriorment a ser senceres o dentades. L'anvers és verd fosc i el revers és verd clar grisós. Floreix d'abril a maig. El fruit (gla) té forma ovoide i està recobert a la base per un caputxó dur i escamós (cúpula). De jove és verd i es torna marró quan madura (octubre-novembre).

Característiques

Localització

A la part central de l'esplanada dreta del trenet, a prop de la zona de jocs infantils.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357647 N
Long.: 2.086627 E

Origen i hàbitat: propi de la regió mediterrània, forma boscos, que s'anomenen alzinars. Poc exigent pel que fa a l'aigua, no tolera les glaçades intenses.

Usos: es fa servir com a arbre ornamental. La fusta és molt dura i s'utilitza en torneria, fusteria i construcció. Serveix de llenya i per fer carbó. Les aglans són un aliment molt bo per al bestiar.

8

Pebrer bord

Schinus molle

Família: anacardiàcies

Castellà: falso pimentero Anglès: peruvian peppertree

Descripció: arbre perennifoli de creixement ràpid que pot assolir els 15 m d'alçària. El tronc té abundants nusos i l'escorça és rugosa i de color fosc. Les branques són de color castany, força flexibles, amb aparença pèndula. Les fulles són llargues i primes, i estan compostes per folíols (entre 15 i 20 parells) de forma lanceolada, amb el marge sencer o lleugerament dentat, les quals desprenen una olor agradable. Les flors són de color groguenc verdós i es disposen formant inflorescències ramificades i penjants. Els fruits són unes drupes de color vermell, agrupades en raïms penjants amb una aroma similar a la del pebre.

Origen i hàbitat: originària dels altiplans de Bolívia, del Perú i de Xile, no és una espècie exigent pel que fa al sòl, resisteix bé la forta insolació i els períodes de sequera. No tolera les glaçades.

Usos: arbre ornamental. És molt ric en olis essencials. Les seves drupes es poden consumir, però només en petites quantitats, ja que és lleugerament tòxic.

Característiques

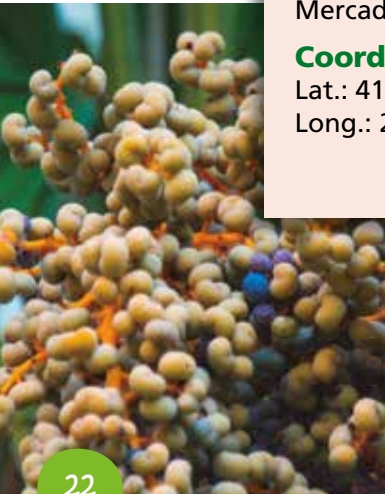
Localització

A la part central de l'esplanada dreta del trenet, a prop de l'edifici municipal de Polítiques d'Ocupació.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357450 N
Long.: 2.086133 E

Palmera excelsa

9

Trachycarpus fortunei

Família: arecàcies

Castellà: palmera excelsa Anglès: chinese windmill palm

Descripció: palmera monoica, d'un sol estípit de fins a 10 o 12 m d'alçària, molt fi i esvelt i recobert totalment o parcialment per les beines de les fulles ja caigudes. Les fulles són palmatisectes, arrodonides, de fins a 1 m de diàmetre, de color verd fosc a l'anvers i verd grisenc al revers, té entre 30 i 50 segments, rígids i separats per grans talls que penetren fins a la meitat del limbe. Els peciols poden mesurar fins a un metre, amb els marges finament serrats. Les flors són de color groc, perfumades, i apareixen el mes d'abril. Els fruits, de color blavós negre quan són madurs a la tardor, tenen forma de ronyó.

Característiques

Localització

Al costat del Palau Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357478 E
Long.: 2.085398 E

Origen i hàbitat: originària de l'est i del centre de la Xina.

Usos: palmera ornamental. És molt resistent al fred i a la neu, encara que també pot resistir altes temperatures.

Taronger agre

10

Citrus aurantium varietat amara

Família: rutàcies

Castellà: naranjo amargo Anglès: bitter orange

Descripció: arbre perennifoli, que pot arribar a fer 7 m d'alçària, de capçada arrodonida i compacta. Tronc amb escorça de color verd grisós i textura llisa. Tiges espinoses. Les fulles fan uns 7 cm, coriàcies a l'anvers, amb forma el·líptica i lleugerament peciolades, amb el peciol ample i llarg. Les flors apareixen a l'inici de la primavera i són hermafrodites, es troben en grupets, fan uns 2 cm, tenen 5 pètals i fan una olor molt agradable. El fruit es troba recobert de pell gruixuda, una mica rugosa i amb glàndules odoríferes, de color taronja intens quan és madur, la seva polpa és amarga. Fructifica a la tardor-hivern.

Origen i hàbitat: originari d'Àsia, es creu que va ser introduït a la península pels àrabs. No resisteix els hiverns freds ni la sequera i és molt sensible al vent en època de floració.

Usos: es fa servir com a arbre ornamental. Se n'extreuen olis essencials, se'n preparen licors i es fa servir en pastisseria i en confitures.

Característiques

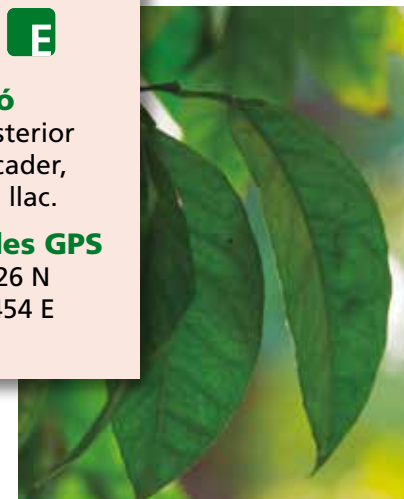

Localització

A la zona posterior al Palau Mercader, en direcció al llac.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357526 N
Long.: 2.084454 E

11

Magnòlia

Magnolia grandiflora

Família: magnoliàcies

Castellà: magnolia Anglès: southern magnolia

Descripció: arbre perennifoli de creixement lent, de fins a 27 m d'alçària i de forma piramidal, ramificat des de la base. Les fulles fan entre 12 i 24 cm de longitud, són persistents, coriàcies, de color verd lluent a l'anvers i de color castany al revers. La vora és sencera i la forma lanceolada. Les flors, que apareixen a final de primavera o principi d'estiu, són grans, de color blanc i molt aromàtiques. Cada flor en particular és molt poc duradora, però gràcies a l'abundància de flors, l'arbre resta florit durant molt de temps. El fruit és cònic, amb forma de pinya, i les llavors, de color vermell intens.

Característiques

Localització

Darrere el Palau Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357626 N
Long.: 2.084876 E

Origen i hàbitat: és nativa del sud-est dels Estats Units. No suporta bé el fred. El nom és en honor al botànic francès Pierre Magnol (s. XVII-XVIII).

Usos: majoritàriament ornamental, la fusta es fa servir en ebenisteria. L'escorça té propietats medicinals.

12

Cica

Cyca revoluta

Família: cicadàcies

Castellà: cica Anglès: sago palm

Descripció: planta dioica, perenne, de port arbustiu, d'1-3 m d'alçària, de creixement molt lent, els individus molt vells poden arribar a fer 7 metres d'alçària. Té aspecte de palmera, amb el tronc sense ramificar i amb nombrosos brots basals. Fulles pinnatisectes, reunides en roseta apical, persistents i en segments de 10-25 cm, linears, rígids, punxants i de color verd groguenc brillant. Pecíols de secció tetragonal. Els individus masculins porten al centre de la corona de fulles un con, format per centenars de bràctees disposades en espiral, cadascuna d'aquestes amb un estam i nombrosos sacs pol·línics. La femella forma una única pinya, que ocupa la posició central a l'àpex, de color marró clar i tomentosa, amb nombrosos primordis seminals de color vermellós.

Origen i hàbitat: planta endèmica de les illes Ryukyu, Mitsuhamma Ito, Satsuma i Kiusu, al Japó. Van aparèixer a la terra fa més de 300 milions d'anys, per la qual cosa es consideren un fòssil vivent.

Usos: es fa servir com a planta ornamental, especialment els peus masculins.

Característiques

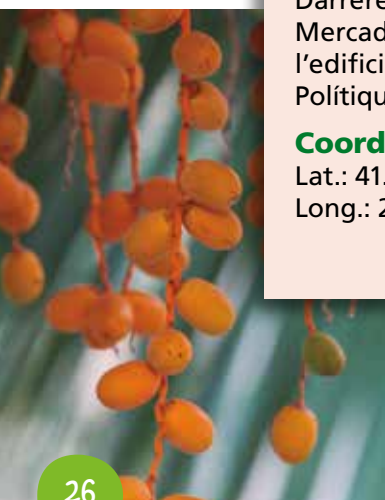

Localització

Darrere el Palau Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357703 N
Long.: 2.085160 E

Palmera de Canàries

Phoenix canariensis

Família: arecàcies

Castellà: palmera canaria Anglès: canary island palm

Descripció: palmera dioica que pot arribar a fer 20 m d'alçària i que destaca per la seva bellesa i elegància. Es diferencia de la datilera per la capçada més densa, d'un verd intens i el tronc més curt i gruixut, de color marró fosc. La capçada està formada per palmes (fulles) amples i llargues agrupades a l'extrem del tronc. Els pecíols són espinosos. Les flors femenines es convertiran en fruits (dàtils), petits i agrupats en raïms de color taronja. Els fruits no són comestibles.

Característiques

Localització

Darrere el Palau Mercader, a prop de l'edifici municipal de Polítiques d'Ocupació.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357732 N
Long.: 2.085470 E

Origen i hàbitat: és originària de les illes Canàries. Prefereix les zones costaneres càlides. És una de les palmeres més resistents al fred.

Usos: molt preuada com a espècie ornamental, es troba en molts parcs i jardins antics, així com en passeigs marítims.

13

Plàtan

Els Gegants del Parc

Platanus x hispanica

Família: platanàcies

Castellà: plátano Anglès: london plane

Descripció: arbre caducifoli d'origen híbrid, que pot arribar a fer 40 m d'alçària. Tronc recte, alt i amb escorça prima que es desprèn en plaques irregulars. La capçada és ampla i arrodonida. Les fulles són alturnes, dividides entre 3 i 5 lòbuls dentats, de base arrodonida o amb forma de cor, amb un llarg pecíol. Flors agrupades en inflorescències esfèriques que pegen.

Origen i hàbitat: resultat de la hibridació entre *Platanus orientalis* i *Platanus occidentalis*. La varietat oriental prové del sud-est d'Europa i Àsia occidental, mentre que l'occidental prové de l'Amèrica del Nord. Necessita sòls profunds i una mica d'humitat, però lluny d'aigües estancades. Suporta bé les atmosferes contaminades de les ciutats.

Usos: arbre ornamental, s'ha cultivat en plantacions de creixement ràpid. La fusta recorda la del faig i és bona per a ebenisteria.

Singularitat: catalogats com a arbres d'interès local per la seva edat centenària, la forma i les dimensions i el fet de formar un grup que singularitza l'entorn. Al parc hi ha 102 exemplars de plàtans centenaris catalogats.

14

Característiques

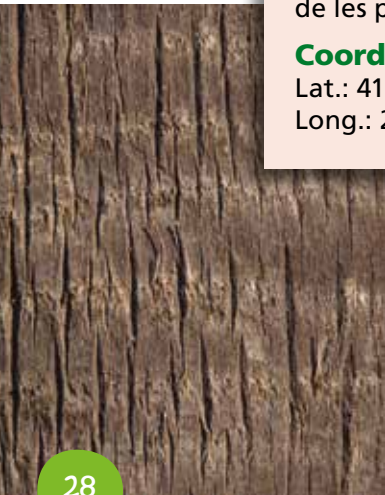

Localització

Darrere el Palau Mercader, a prop de l'entrada orientada al barri de Sant Ildefons.

Coordenades GPS

Lat.: 41.358007 N
Long.: 2.084847 E

15

Washingtonia

Les Palmeres de Can Mercader

Washingtonia robusta

Família: arecàcies

Castellà: washingtonia Anglès: mexican fan palm

Descripció: palmera vertical de tronc cilíndric, de fins a 25 m, lleugerament més ampla de la base, amb una gran cabellera de fulles seques a la zona inferior de la capçada. Les fulles són costapalmades, d'1 m de diàmetre, dividides fins a la meitat en segments punxeguts, amb l'àpex bifid, molt peciolades, amb espines fines i agudes que amb els anys es corben. Els

folíols són lineals i en forma de ventall. Al costat d'aquests apareixen unes fibres en forma de fils que es desprenen de la fulla. Les flors són blanques i petites. Els fruits són unes drupes negres.

Origen i hàbitat: originària del nord-oest de Mèxic i Califòrnia. Deu el seu nom a George Washington. Li calen estius calorosos, però té una relativa resistència al fred.

Usos: planta ornamental.

Singularitat: aquest grup de 31 washingtonies són un element identificador del parc. Estan catalogades com a arbres d'interès local per la seva alçada excepcional, l'edat (centenària), la bellesa, l'elegància i l'exotisme.

Característiques

Localització

Al costat del recinte de les piscines.

Coordenades GPS

Lat.: 41.358681 N
Long.: 2.086035 E

Acàcia de tres punxes

L'Acàcia Vella de Can Mercader

Gleditsia triacanthos

Família: lleguminoses

Castellà: acacia de tres espines Anglès: honey locust

Descripció: arbre caducifoli, de fins a 30 m. Tronc gris fosc, aspre i escamós, sovint amb grans espines simples o ramificades al tronc i a les branques. Fulles pinnades en els arbres vells i bipinnades en els joves, de fins a 20 cm, amb folíols de color verd brillant que es tornen grocs. Les fulles pinnades tenen 10-15 parells de folíols oblongolanceolats. Les fulles bipinnades tenen 4-7 parells de pinnes. Flors petites, de color verd groguenc, masculines i femenines, en inflorescències cilíndriques separades per uns 5 cm. El fruit és un llegum pla, de 30-45 cm, de color marró fosc.

Origen i hàbitat: originària de l'est d'Amèrica del Nord, va ser introduïda a Europa al segle XVIII. Resisteix els freds intensos.

Usos: espècie ornamental utilitzada per fer bardisses. La fusta és de qualitat i resistent a l'aigua, serveix per a fer rodes de carro i en ebenisteria. La polpa era consumida pels indis americans.

Singularitat: està catalogada com a arbre d'interès local per la seva edat centenària i dimensió.

Característiques

Localització

Molt a prop de l'accés al parc des del barri de Sant Ildefons, en un parterre situat en direcció a les piscines.

Coordenades GPS

Lat.: 41.358439 N
Long.: 2.085109 E

17

Margalló

Chamaerops humilis

Família: arecàcies

Castellà: palmito Anglès: mediterranean fan palm

Descripció: palmera de troncs curts i gruixuts, que a la natura pot arribar a 4 m d'alçada, coberts de fibres blanques o grises corresponents a les restes de les fulles d'anys anteriors. Fulles verdes o verdes griseses en forma de ventalls (palmatisectes) subjectes per un pecíol tan llarg com el limbe i de marge espinós dentat. Floreix entre el març i el maig. Rebrotja després d'un foc. Els dàtils són grocs i esdevenen bruns quan maduren.

Característiques

Localització

A prop de l'accés al parc des del barri de Sant Ildefons.

Coordenades GPS

Lat.: 41.358197 N
Long.: 2.084907 E

Origen i hàbitat: és originària del Mediterrani occidental. Viu en llocs oberts i secs, als roquissars i vessants de muntanya, sempre a prop del litoral. Es tracta de l'única palmera autòctona europea. No s'ha de confondre amb la palmera excelsa.

Usos: molt preuada com a espècie ornamental. Les fulles han estat emprades per fer escombres i barrets, raspalls i cordes.

18

Tell argentat

Tilia tomentosa

Família: malvàcies

Castellà: tilo plateado Anglès: silver lime

Descripció: arbre amb port piramidal i escorça llisa i blanquinosa que creix fins als 30 m. Creixement més ràpid que altres tipus de tell. Té les branques erectes i petites branques pubescents. Fulles caduques, arrodonides, poc acuminades i amb la base en forma de cor, de 5 a 12,5 cm de longitud i d'amplada. El marge amb freqüència té petits lòbuls, a la vegada que dents dobles i afilades. Limbe verd fosc, lleugerament pubescent a l'anvers i tomentós platejat al revers. Flors blanques, aromàtiques, en simes de 5-10 flors. Llargues bràctees florals pubescents per afavorir la dispersió de les llavors mitjançant el vent. Fruits ovoides i pubescents.

Origen i hàbitat: originari dels Balcans, d'Hongria i del sud-oest de Rússia i Anatòlia, viu en boscos mixtos de caducifolis i perennifolis.

Usos: sovint plantat com un arbre ornamental, les seves propietats medicinals són molt conegudes, especialment la propietat sedant de la infusió de les flors i bràctees (til·la).

Característiques

Localització

A prop de l'accés al parc des del barri de Sant Ildefons, en direcció a l'avinguda de Can Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.358011 N
Long.: 2.084405 E

Pi pinyer

Pinus pinea

Família: pinàcies

Castellà: pino piñonero Anglès: stone pine

Descripció: arbre robust, amb sistema radicular ben desenvolupat, pot arribar a 30 m d'alçària, amb capçada en forma de para-sol. Tronc dret, amb escorça gruixuda, de color bru grisenc, profundament esquerdada, que es desprèn en grans plaques. Fulles aciculars, de color verd clar, una mica rígides i punxants, de 10-20 cm, agrupades en parells. Pinyes de mida gran, ovals o globoses, de color bru vermellós amb grans pinyons. Floreix de març a maig.

Característiques

Localització

A prop de l'accés al parc des del barri de Sant Ildefons, en direcció a l'avinguda de Can Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.358016 N
Long.: 2.084024 E

Origen i hàbitat: és una espècie mediterrània, del sud d'Europa i de l'oest d'Àsia. S'ha plantat en zones sorrenques per fixar dunes litorals.

Usos: produeix pinyons comestibles, que en medicina popular s'han fet servir per les seves propietats balsàmiques. L'escorça és rica en tanins. Molt preuada com a espècie ornamental. La fusta és resinosa i difícil de treballar. Resisteix bé la humitat i s'utilitza en fusteria.

Xicranda

Jacaranda mimosifolia

Família: bignoniàcies

Castellà: jacarandá Anglès: blue jacaranda

Descripció: al nostre país és un arbre semipereenne que pot arribar a fer 10 m d'alçària, amb capçada poc densa. El tronc acostuma a no ser recte, de color marró grisenc i de textura llisa quan és jove i aspre i esquerdat amb els anys, amb escates rectangulars que es poden desprendre. Fulles alternes i compostes, de 45 cm de llarg, bipinnades formades per 25 a 30 parells de petits folíols (d'1 cm de llargada) ovalats i apiculats amb folíols d'1 cm de llarg. L'anvers és de color verd fosc i el revers pàl·lid. Les fulles recorden les de la falguera. Floreix a la primavera, malgrat que pot tenir una segona floració més escassa a finals d'estiu o inici de la tardor. Les flors fan 5 cm de llarg i estan agrupades en grans espigues de forma piramidal de color violeta clar. El fruit és una càpsula arrodonida, una mica apuntada en el vèrtex i aplanada, de caire llenyós, de 5 cm de diàmetre i conté nombroses llavors alades.

Origen i hàbitat: arbre subtropical originari de l'Amèrica del Sud, es troba en perill d'extinció en la seva àrea de distribució natural.

Usos: arbre ornamental de fusta excel·lent per a treballs d'ebenisteria.

Característiques

Localització

A prop del llac i de l'avinguda de Can Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.357000 N
Long.: 2.083132 E

Cedre de l'Atlas

21

Cedrus atlantica

Família: pinàcies

Castellà: cedro del Atlas Anglès: Atlas cedar

Descripció: arbre robust, que pot superar els 45 m d'alçada, de port cònic o piramidal. Ramificacions formant pisos o taules. Tronc dret amb escorça cendrosa i llisa, que amb l'edat es va esguerdant i ennegrint. Branques obertes, al principi ascendents i després quasi horitzontals. Fulles aciculars, majoritàriament agrupades en curtes branques laterals, formant roselles estelades, de color verd fosc o blavós. La floració es produeix a l'estiu i es perllonga fins a principis de tardor, amb flors diminutes. Les masculines s'agrupen en aments erectes d'entre 3 i 4 cm, de color groc marronós. Les femenines són de color verd pàl·lid amb tonalitats purpúries i donen lloc a cons erectes, subcilíndrics, en forma de barril, amb l'apex pla, d'entre 5 i 8 cm i de color marró, que maduren a la tardor del segon any i que finalment es desintegren.

Característiques

Localització

A tocar del llac i de l'avinguda de Can Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.356797 N
Long.: 2.083375 E

Origen i hàbitat: originari de les muntanyes de l'Atlas (Marroc i Algèria). No suporta la humitat, però tolera molt bé la sequera estival i les baixes temperatures.

Usos: espècie ornamental. La seva fusta és força preuada, fàcil de treballar i característica per la seva olor.

Cedre de l'Himàlaia

22

Cedrus deodora

Família: pinàcies

Castellà: cedro del Himalaya Anglès: himalayan cedar

Descripció: arbre majestuós, de capçada cònica i fulla persistent, de fins a 60 m d'alçada. L'escorça és llisa, esquamosa i de color gris fosc. Es diferencia de la resta dels cedres pels branquillons joves penjants, les acícules més llargues (30-50 mm) i els cons erectes de 7 a 12 cm, arrodonits a l'apex i de forma generalment ovoide. Floreix de setembre a novembre, amb flors diminutes: les masculines en aments erectes d'entre 6 i 8 cm, de color marró vermellós, i les femenines de color verd grisenc amb tonalitats vermelloses o blavoses. Aquestes últimes donen lloc als cons, de color marró vermellós, que maduren a la tardor del segon any i que finalment es desfan.

Origen i hàbitat: originari de l'Afganistan i del nord-oest de l'Himàlaia.

Usos: arbre ornamental, la seva fusta és de bona qualitat, de gra fi i forta olor. És molt resistent a la putrefacció. La fusta s'utilitza sobretot en construcció i en fusteria de luxe. De la fusta, se n'extreu una essència utilitzada en perfumeria i de propietats antisèptiques.

Característiques

Localització

A tocar del llac i de l'avinguda de Can Mercader.

Coordenades GPS

Lat.: 41.356601 N
Long.: 2.083518 E

23

Xiprer

Cupressus sempervirens

Família: cupressàcies

Castellà: ciprés Anglès: italian cypress

Descripció: arbre perennifoli alt i dret amb forma de columna amb branques acostades al tronc i de capçada fusiforme que pot assolir 30 m d'alçària. Fulles esquamiformes, oposades, molt petites i atapeïdes entre elles, de color verd fosc. La floració és monoica amb flors masculines i femenines en el mateix arbre. Els fruits en forma de gàlbuls més o menys arrodonits fan uns 40 mm, són de color marró fosc i molt madurs.

Característiques

Localització

A prop de l'estació del trenet.

Coordenades GPS

Lat.: 41.356465 N
Long.: 2.083973 E

Origen i hàbitat: originari de l'orient de la zona mediterrània des de Líbia fins a l'Iran, actualment creix a tota la Mediterrània en llocs on no hi hagi glaçades fortes.

Usos: majoritàriament ornamental, el xiprer ha tingut una àmplia funció simbòlica. Representa la unió entre el cel i la terra, la qual cosa fa que també s'anomeni «l'arbre de la vida». La fusta aromàtica és molt preuada per la seva duresa i resistència. També ha estat plantat en algunes zones com a paravent. Es fa servir en medicina natural i per a la indústria farmacèutica i cosmètica.

ca és molt preuada per la seva duresa i resistència. També ha estat plantat en algunes zones com a paravent. Es fa servir en medicina natural i per a la indústria farmacèutica i cosmètica.

24

Casuarina

Casuarina cunninghamiana

Família: casuarinàcies

Castellà: pino australiano Anglès: beefwood

Descripció: arbre perenne, dioic, de forma columnar de 20 a 35 m d'alçària, amb tronc dret. L'escorça és densa i escamosa, rugosa i de color marró. Malgrat la semblança, les seves fulles no són aciculars, sinó que en realitat el que semblen fulles són branquillons que fan una funció fotosintetitzadora. Les veritables fulles són diminutes escates en els nusos d'aquestes branquetes, en concret hi ha de 8 a 10 escates. Les flors masculines i les femenines apareixen en arbres separats. Les masculines són de color cafè vermellós, broten en espigues a les puntes dels brots joves i es disposen en verticils. Les femenines, de color vermell, són petites i ovalades. Les pinyes llenyoses són còniques i contenen nombrosos fruits amb una única llavor. Els fruits, de 3 a 4 mm de llargada, són de color gris pàl·lid.

Origen i hàbitat: originària d'Austràlia, viu en llocs assolellats a prop de rierols i zones d'aiguamolls.

Usos: s'utilitza com a estabilitzadora del sòl i per fer pantalles en zones ventoses. L'escorça és rica en tanins i té propietats astringents.

Característiques

Localització

A l'extrem sud del parc, a tocar de la carretera de l'Hospitalet.

Coordenades GPS

Lat.: 41.355875 N
Long.: 2.084273 E

Servera

Sorbus domestica

Família: rosàcies

Castellà: serbal común Anglès: true service tree

Descripció: arbre caducifoli, dioic, de fins a 20 m d'alçària, amb escorça fissurada. Fulles compostes, imparipinnades, de 5-8 parells de folíols, oblongs, serrats, inicialment pubescents i al final glabres. Les flors apareixen a la primavera, són blanques i amb 5 pètals. Fruit comestible, en forma de petita pera, anomenada serva.

Característiques

Localització

A l'extrem sud del parc, a prop de la carretera de l'Hospitalet i del passeig dels plàtans.

Coordenades GPS

Lat.: 41.356254 N
Long.: 2.084893 E

Origen i hàbitat: originària del sud d'Europa, es troba a la muntanya mitjana i en llocs humits de la terra baixa, i viu als canals i en racons frescos dels boscos.

Usos: el fruit s'ha de sotmetre a una sobremaduració en palla per poder ser comestible. Tradicionalment, era present a la majoria de masies. Té propietats medicinals i és ric en pectina. La fusta és molt preuada en torneria.

Glossari

Ament: inflorescència penjant en forma d'espiga, amb les flors molt juntes i sense bràctees.

Àpex: extrem superior o punta de la planta o d'un òrgan vegetal.

Arbre d'interès local: figura de protecció d'àmbit municipal per a la protecció dels arbres singulars.

Bràctea: fulla pròxima a la flor (o una tija floral) i que és diferent de les fulles normals. La seva funció és protegir les flors o inflorescències.

Coriàcia: de tacte dur, com el cuir.

Drupa: fruit carnos.

Estípit: estructura que pot comportar-se com una tija. Fals tronc de les palmeres.

Floració dioica: floració on cada sexe es presenta en diferents plantes.

Floració monoica: floració on els dos sexes són en una mateixa planta.

Flor papilionada: flor amb 1 pètal superior o estendard, 2 de laterals o ales i 2 d'inferiors soldats entre ells en forma de carena.

Folíol: cadascuna de les divisions d'una fulla composta.

Fulla alterna: són aquelles que surten cadascuna d'un nus i cada vegada a un costat oposat de la tija.

Fulla composta: presenten un limbe ramificat i dividit en «fulletes» d'ordre inferior, dites folíols.

Fulla esquamiforme: que té la forma d'esquama.

Fulla imparipinnada: fulles compostes amb folíols imparells, oposats o alterns en el raquis i amb un últim folíol al final.

Fulla pinnada: tenen folíols més o menys nombrosos al costat d'un raquis central de forma similar a les barbes d'una ploma.

Fulla simple: que té un sol limbe i, si aquest està partit, les divisions no arriben al nervi principal.

Gàlbul: fruit fals, esfèric, carnos i indehiscent, amb aspecte de baia.

Gla subsèssil: amb peduncle més curt que el pecíol de la seva fulla.

Glabre: sense pèls.

Glomèrul: inflorescència formada per moltes flors amb els peduncles molt curts, petites i molt juntes, en una massa compacta.

Peduncle: branca de creixement limitat que sosté una flor o un fruit després de la fecundació.

Pubescent: cobert de pèls.

Sàmara: fruit en el qual es desenvolupa una ala aplanada a partir de la paret de l'ovari, que afavoreix la dispersió amb el vent.

Siconi: infructescència constituïda per un receptacle amb obertura apical, a les parets internes del qual hi ha els autèntics fruits.

Toment: conjunt de pèls molt junts que formen com una borra.

Verticil: conjunt de fulles o altres òrgans que neixen al mateix nivell en una tija o eix.

Descarrega-te-la!

Infoparcs

Parcs
metropolitans

Ajuntament de
Cornellà de Llobregat